

Secretaris:
Mr. W.J.B. Claassen-Dales
Oranje Plantage 39
2611 TK Delft
Tel.: 015 2144574

Penningmeester:
M.L. Hom
Meermanstraat 150
2614 AM Delft
Tel.: 015 2126798

Banknummer: NL76 INGB 0000 5873 45
ten name van: Delfia Batavorum te Delft

Internet: www.delfia-batavorum.nl
E-mail: info@delfia-batavorum.nl

Voorwoord van de voorzitter

Theo Thomassen

We zijn een vereniging met veel ouderen en dus komt het nogal eens voor dat we een overlijdensbericht ontvangen. Maar de afgelopen maand was het wel erg treurig. Onze vereniging verloor drie prominente leden: op 4 juni Piet van der Kruk, op 10 juni Max van Noort en op 7 juli Theo van der Heijden. Piet van der Kruk was de huizenonderzoeker van het Achterom, één van de drijvende krachten van Achter de Gevels van Delft en het enige lid van onze vereniging ooit dat aan de Olympische Spelen heeft deelgenomen. Max van Noort was jarenlang bestuurslid en daarna erelid van de vereniging en door het Algemeen Dagblad de schatbewaarder van Delft genoemd. Theo van der Heijden, neerlandicus en muziekhistoricus, was een vaste medewerker aan het jaarboek. De laatste editie bevat een artikel van hem. Alle drie hebben ze veel gedaan voor het erfgoed, de geschiedenis en de vereniging. Delft en Delfia Batavorum mogen hen dankbaar zijn.

Het coronavirus legt allerlei activiteiten stil, zeker op cultureel gebied. Maar het leidt ook tot creatieve initiatieven. Zo'n initiatief is Delft tussen de Regels. Bedenker en organisator is Margriet van Bebber. Zij organiseert al jaren literaire stadswandelingen voor het goede doel op basis van de acht literaire routes die ze eerder in *Schrijvers over Delft* publiceerde. Ze heeft die wandelingen nu omgevormd tot een maandelijkse audiotour door literair Delft, die op onze website kan worden bekeken. Op 8 augustus verschijnt de eerste, over 75 jaar bevrijding, en een maand later de tweede, over de stadsgeschiedenis. De afleveringen worden elke maand aangekondigd in een artikel in *Delft op Zondag*. Ik beveel deze audiotour, die met steun van de vereniging tot stand is gekomen, van harte in uw belangstelling aan.

We moeten onze activiteiten aanpassen aan de eisen van de tijd. De traditionele diploma-uitreikingen van de middelbare scholen zijn dit jaar achterwege gebleven, maar onze geschiedenisprijzen zijn toch weer uitgereikt. Een kort verslagje hiervan en mededelingen over andere activiteiten van de afgelopen maanden vindt u hieronder. Ik wens u een mooie en gezonde vakantie toe. Er zijn heel wat activiteiten die de komende tijd moeten worden georganiseerd en vacatures die moeten worden vervuld. We hebben hard mensen nodig die een handje toe willen steken. Ik kijk uit naar uw reacties.

Excursie september

Vrijdag 4 en maandag 7 september 2020

Wandeling langs Joods erfgoed

Dit jaar is het 75 jaar geleden dat de Tweede Wereldoorlog tot een eind kwam. Wij leven sindsdien in Nederland in vrijheid. Dat is iets om bij stil te staan en te herdenken. Tijdens de oorlog zijn 142 Joodse stadgenoten weggevoerd uit Delft. Een zeer droevige gebeurtenis, die ook 75 jaar na dato niet mag worden vergeten. De stadswandeling herinnert de deelnemers aan deze Joodse stadgenoten en voert langs dertien gedenkwaardige locaties. De stadswandeling was oorspronkelijk op 8 mei 2020 gepland, maar als gevolg van de Coronacrisis was het niet mogelijk de wandeling op die datum te houden. De volledige opbrengst van de wandeling wordt door de gids, de heer Jan-Willem Pijnacker-Hordijk, docent CLD, ter beschikking gesteld aan Herinneringsstenen Delft.

De Delftse synagoge, vertrekpunt van de wandeling

Praktische informatie

- Vrijdagmiddag 4 september en maandagmiddag 7 september om 14.00 uur.
- Aantal deelnemers: maximaal 10 per wandeling.
- Een derde wandeling is mogelijk bij meer dan 20 aanmeldingen.
- Start van de wandeling: Koornmarkt 12 voor de Synagoge.
- Einde: Joodse begraafplaats Geertruyt van Oostenlaan.
- Duur van de wandeling: circa 2 uur,
- Deelnemers moeten goed ter been zijn.

Aanmelding en betaling

- Via het aanmeldingsformulier op onze website: <https://www.delfia-batavorum.nl/excursies> (4 september of 7 september).
- Kijk onder: Delfia Batavorum – Excursies - Stadswandeling Joods erfgoed.
- De aanmelding sluit op 1 september. Acceptatie op volgorde van aanmelding.
- De kosten bedragen € 5,- per persoon, vooraf te betalen op rekeningnummer NL76INGB 0000587345 t.n.v. Delfia Batavorum onder vermelding van Joods Erfgoed 4 of 7 september.

Nieuws van de commissie Achter de Gevels van Delft

Tot ons grote verdriet is onze trouwe medewerker Piet van der Kruk op 4 juni overleden. Hij schreef negen verhalen over huizen aan het Achterom, die na te lezen zijn op de site van Achter de Gevels. Mooie necrologieën verschenen onder andere in de Volkskrant, Trouw, het Algemeen Dagblad en NOS-Sport. We zullen het enthousiasme en de toewijding van Piet erg missen.

Op Stadsradio Delft blijven we onze verhalen vertellen. Een terugblik op de afgelopen uitzendingen: 11 juni (Ignatz de Schepper over Achterom 135), 23 juni (Els Kemper over Oosterstraat 21-23), 7 juli (Piet van der Eijk over Tramkade 14 Den Hoorn) en 14 juli (interview met Els Kemper). Al deze verhalen zijn terug te luisteren op onze site via <https://www.achterdegevelsvan-delft.nl/verhalen-stadsradio-delft.html>.

Aan de site zijn verder de volgende nieuwe verhalen toegevoegd:

- [Verwersdijk 102-104 - 'De Twee Oijevaers', café 'De Ooijevaartjes' en studentensociëteit 'Novum'](#)
- [Achterom 58 - Pakhuis met bovenwoning](#)
- [Koorndijk 81 - Studentenbolwerk in voormalige brouwerij De Hantbooch](#)
- [Oude Delft 30 - Het huis van de familie Stastok](#)
- [Koorndijk 83 - Vanouds genaemd Hamburch](#)

In september beginnen we weer met onze onderzoeken in het Stadsarchief Delft onder leiding van Kees van der Wiel. Dit jaar beperken we ons tot groepen van hooguit zes personen. Deze herfst komt er geen nieuwe cursus 'Huizenonderzoek'

Nieuws van de Commissie Behoud Stadsschoon (CBS)

Tijdelijke verruiming van de mogelijkheden voor terrassen en terrasboten

Om de financiële nood onder de Delftse horeca als gevolg van de Coronamaatregelen te verzachten, besloot de gemeente tijdelijk meer ruimte geven aan terrassen en terrasboten. Die regeling geldt tot 1 november. CBS had zich al op 13 mei in een brief tot het gemeentebestuur en de Raad gewend met de boodschap hiertegen op voorhand geen bezwaar te zullen maken. Dit op voorwaarde dat na afloop van die periode het gehele terrassen en terrasboten beleid weer eens onder de loep zou worden genomen en waar nodig herzien, zoals dat ook in 2015 in gezamenlijk overleg van gemeente, ondernemers en bewoners zo succesvol is gebeurd. Volgens CBS en diverse bewonersverenigingen is het daarvoor weer de hoogste tijd! Interessant is natuurlijk ook de vraag of de risico's van het Coronavirus ook voor de langere termijn gevolgen zullen hebben voor de ruimtelijke inrichting.

Ontwikkeling Prinsenhofgebied

Met het aantrekken van een externe projectmanager heeft de gemeente een daadwerkelijke start gemaakt met het planontwikkelingsproces, waarvoor de Raad op 5 maart groen licht gaf en dat moet leiden tot een uitvoerbaar bouw- en inrichtingsplan voor het gebouwencomplex van museum Prinsenhof, de Prinsentuin en het Agathaplein in 2022. De gemeentelijke projectgroep werkt nu aan een Programma van Eisen, waarvoor een nieuw businessplan van het Museum belangrijke input zal zijn. Ook is het selectieproces voor het uiterlijk 2020 aan te stellen ontwerp-team gestart. Begin juli is een Raad van Advies benoemd waarin naast een viertal externe deskundigen van buiten Delft met resp. politiek/bestuurlijke, museaal/toeristische, architectonisch/erfgoed en bouwproces achtergrond, ook voormalig lid van de werkgroep Prinsenhofgebied en Delftenaar Wim van Leeuwen zitting heeft gekregen. De Raad dient Burgemeester en Wethouders gevraagd en ongevraagd van advies. Ook bij het selectieproces van het ontwerp-team en het opstellen van het Programma van Eisen zijn leden van de voormalige werkgroep Prinsenhofgebied, waaronder de voorzitter van CBS, actief betrokken. Voor het eind van dit jaar moet de Raad kunnen besluiten over de uitkomsten van deze activiteiten. Dan moet uiteraard ook een zo goed mogelijke raming van de kosten (en de opbrengsten!) van het gehele project op tafel liggen.

Kruisstraat 71/plan 'de Bieb'

Terwijl de beroepen van omwonenden, Vestia en CBS tegen de vergunningverlening van de zgn. 1^e fase van dit bouwplan inmiddels bij de rechtbank in Den Haag zijn ingediend en wachten op behandeling, heeft de ontwikkelaar een vervolgaanvraag 2^e fase bij de gemeente ingediend. Bezwaren daartegen kunnen formeel pas worden ingediend als B&W daarover besloten hebben. Van bouwen kan pas sprake zijn als de procedures voor beide fasen zijn afgehandeld. De strijd gaat dus nog wel even door. Ook over de benodigde (her)inrichting van de Kruisstraat ter plekke, waarbij de bezwaarmakers direct betrokken willen worden. Inmiddels wordt al wel geadverteerd met de appartementen en de winkelruimte van het complex, dat door de ontwikkelaar 'de Bieb' is gedoopt.

Impressie van het bouwplan 'De Bieb' aan de Kruisstraat

Mobiliteitsprogramma 2040 en Parkeertransitie

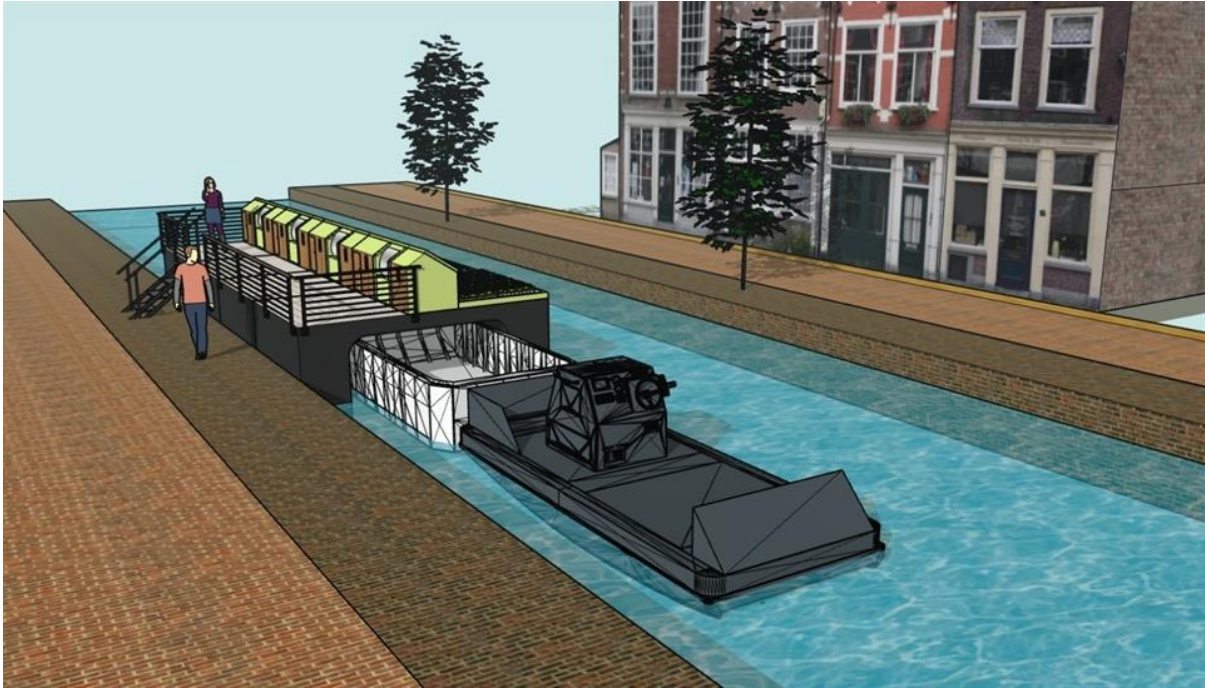
Het Mobiliteitsprogramma 2040 is een ambitieuze visie op de mobiliteit in Delft over twintig jaar. Delft groeit in die tijd qua bevolking, woningaantal en arbeidsplaatsen. Dat heeft consequenties voor de hoeveelheid verplaatsingen in de stad en voor de manier waarop die verplaatsingen zullen worden gerealiseerd. Verheugend is dat in Delft de voetganger op de eerste plaats wordt gezet, vervolgens de fietser, de OV reiziger en dan de automobilist. Het gaat over de benodigde infrastructuur, maar ook over verblijfsklimaat, milieu, veiligheid etc. Zo worden ontbrekende schakels in de diverse netwerken benoemd, maar wordt ook een algemene reductie van de (maximum) snelheden voorgesteld. De historische binnenstad wordt uiteindelijk geheel auto-luw(plus). Dat laatste onderdeel ziet CBS als een belangrijk onderdeel van de kwaliteitsverbetering van de binnenstad. Het Mobiliteitsprogramma ligt van 14 juli t/m 14 september ter visie. Veel reacties en opmerkingen zijn te verwachten! Tegelijk met de eerste bespreking van dit plan in de gemeenteraad – inclusief uitvoeringsvoorstellen voor de komende vijf jaar – werd ook de zgn. Parkeertransitie behandeld. Die behelst het autovrij maken in de komende jaren van het zuidwestelijk deel van de binnenstad, wat mogelijk wordt gemaakt door de tarieven van parkeren op straat en in de parkeergarages aanzienlijk aan te passen. Dit plan veroorzaakte een storm van protesten, o.a. door de zeer beperkte mate waarin bewoners en andere belanghebbenden de gelegenheid hadden hierover geïnformeerd te worden, laat staan mee te praten. De Raad heeft de plannen echter geaccordeerd, de nieuwe tariefstructuur zal ingaan per 1 januari a.s.

Gasthuisplaats

CBS heeft zich in deze discussie beperkt tot de mogelijke gevolgen voor de Gasthuisplaats. Wij bepleitten als hoogste prioriteit het vrijmaken van de Gasthuisplaats van welke vorm van parkeren dan ook als de meest wezenlijke en betekenisvolle bijdrage aan het verhogen van de kwaliteit van dit deel van de binnenstad. Het advies was: maak dit historische bouwblok eindelijk weer 'heel', gebruik de archeologische potentie van deze plek en de mogelijkheden om passende bebouwing d.m.v. particulier opdrachtgeverschap te combineren met een in dit deel van de binnenstad zo hoognodige groene invulling. In hoeverre de Raad zich dit pleidooi nu eindelijk zal aantrekken zal in de komende maanden moeten blijken, als de verdere details zullen worden uitgewerkt. Hoe daarbij met 'de fiets' en dan met name het fietsen stallingsprobleem in de binnenstad zal worden omgegaan, is tot nu toe nogal ondergesneeuwd onder de heftige discussie over het parkeren in de gehele binnenstad als gevolg van dit plan. Maar het is een punt dat zeker snel zal moeten worden aangepakt!

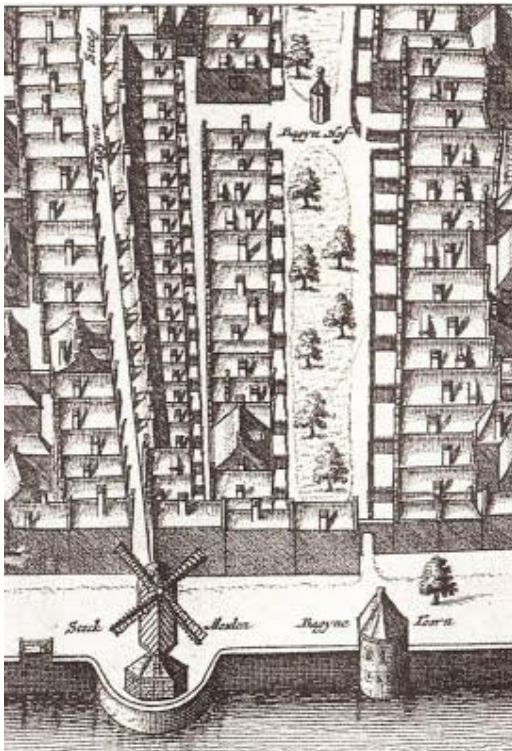
Project 'CityBarge'

Gealarmeerd door een nogal knullig plaatje in de lokale pers van een 'afvalstortponton' voor bewoners in een (te) schematisch weergegeven Delftse gracht vroeg CBS zich direct af: 'Wat is hier aan de hand?' Nader overleg met de initiatiefnemer 'CityBarge', gefaciliteerd door het Delftse Expertise Platform Water, maakte duidelijk dat het gaat over een interessant project met internationale ambitie om bestaande waterinfrastructuur beter te gebruiken voor vervoer over water op een duurzame manier. Het project is in Delft bedacht en wordt van hier uit verder uitgewerkt. De daarvoor benodigde duwboot wordt in Delft ontwikkeld en bij de werf Bocxe gebouwd. Reden voor de initiatiefnemers om te kiezen voor een eerste experiment in Delft – en dat dan toe te spitsen op het ophalen van afval in de Delftse binnenstad. Hoe duurzaam dit ook mag zijn, aan het beeld van al of niet continu aanwezige 'afvalboten' in de historische grachten van de Delftse binnenstad zit naar de mening van CBS nog wel het nodige vast. De tot nu toe getoonde beelden zijn vanuit erfgoed oogpunt allesbehalve duurzaam en feitelijk onacceptabel. CBS is nu betrokken bij nader overleg met de initiatiefnemers van dit overigens interessante project over een toepassing, die hopelijk wel aanvaardbaar is in het kwetsbare beeld van de historische grachtenstructuur van de Delftse binnenstad.

De gewraakt tekening van City Barge

Bagijnhof

Bij de behandeling van de parkeertransitie, waarin o.a. een geheel autovrij Bagijnhof werd voorzien, bleek dat de gemeente om technische redenen (afwatering/riolering) al met een herinrichtingsplan bezig was, waarbij wel degelijk een groot aantal parkeerplaatsen gehandhaafd werd. Een stevig advies van de AOK, gevolgd door ingrijpen van de Stadsbouwmeester, leidde er toe dat die plannen van tafel lijken te zijn. Een Bagijnhof zoals dat conform zijn historische karakter hoort te zijn, ligt nu in het verschiep. Tot grote vreugde van CBS uiteraard.

Het Bagijnhof op de Kaert Figuratief van 1678

Gasthuislaan

De vernieuwing van het riool aan de zuidkant van deze karakteristieke gracht vindt naar verwachting in het najaar plaats. De voorlopige ontwerpschetsen lijken met name CBS gerust te stellen: na afloop van de werkzaamheden wordt de bestaande inrichting, inclusief bomen, stoepen en paaltjes weer geheel hersteld. De bestaande bomen overleven deze werkzaamheden naar

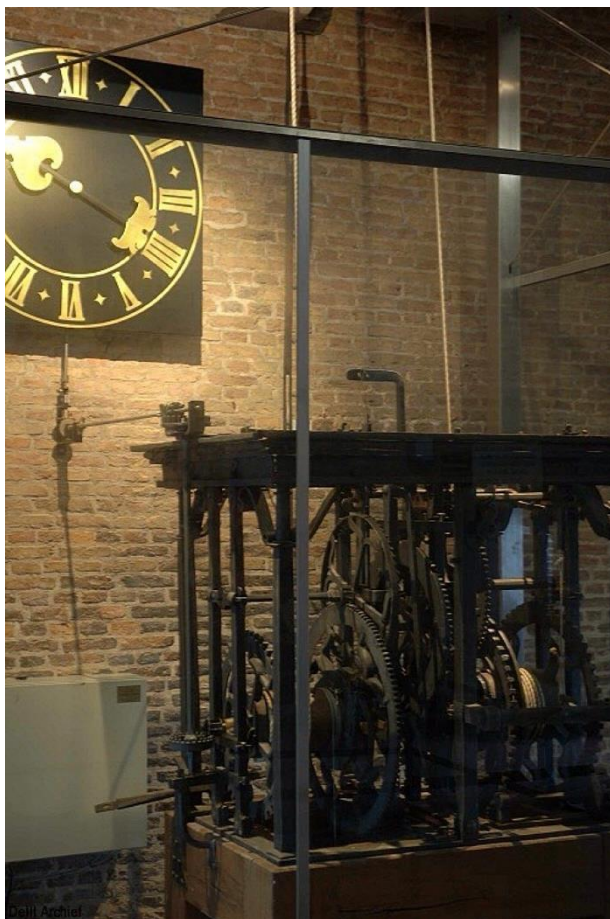
verwachting niet en worden vervangen door iepen. Voor de bewoners een moeilijk te verteren stap. CBS is tevreden dat de bestaande karakteristieke inrichting verder gehandhaafd zal worden.

Gebruiksruimtes bij de Nieuwe Kerk

Nu ongeveer de helft van de zaal en facilitaire ruimtes, die voor een goed functioneren van de Nieuwe Kerk benodigd zijn, een plek heeft kunnen krijgen binnen het kerkgebouw, moet er gewerkt worden aan de plannen voor de realisatie van het deel dat buiten het kerkgebouw een plek zal moeten vinden. Kerkbestuur en gemeente hebben daarvoor samen een zorgvuldig en interactief plan proces opgezet, waarbij ook geïnteresseerde burgers, omwonenden en andere belanghebbende organisaties van binnen en buiten zijn betrokken. Een eerste interactieve workshop van al deze betrokkenen vond plaats op 23 juni. CBS was uitgenodigd deel te nemen aan deze vruchtbare bijeenkomst en pleitte ervoor in ieder geval het water rond het gehele Markteiland weer in ere te herstellen.

Huijgens uurwerk Stadhuis

Op 9 juli bezocht CBS samen met de gemeentelijke beheerder en de stadsuurwerkmaker weer eens het 'Huijgens uurwerk'. Dit uurwerk is afkomstig is uit het stadhuis, dat min of meer 'zoek'

was tussen 1938, toen het bij de restauratie van het stadhuis verwijderd moest worden, en eind jaren '60 van de vorige eeuw, toen het teruggevonden werd in de gemeentelijke opslagplaats onder de Sebastiaansbrug en na een grondige restauratie in 2005 tijdelijk werd geïnstalleerd in de toren van de Nieuwe Kerk op circa 30 meter hoogte, waar toeristen en andere bezoekers het kunnen bekijken.

Dit unieke historische slinger uurwerk, dat dateert van 1662, had een plek moeten krijgen in het nieuwe stadskantoor, maar dat bleek door gebrek aan interesse van stadsbestuur en architect niet mogelijk.

CBS kreeg eerder van de gemeente de ruimte om op zoek te gaan naar een meer openbare plek voor dit voor Delft belangrijke erfgoed. Inmiddels is gebleken dat ook het halfuurswerk nog bestaat. Met deze kennis wordt de zoektocht van CBS, die tot nu toe één in principe mogelijke locatie opleverde, opnieuw voortgezet. Het doel advies is uit te brengen over de beste plaats voor dit liefst complete Huijgens slingeruurwerk, een wellicht unieke combinatie in ons land.

Het uurwerk op zijn huidige plek in de Nieuwe Kerk

Schouw Openbare ruimte Spoorzone

Het is al weer even geleden dat door de gemeente een schouw is uitgevoerd van de inrichting van de openbare ruimte tussen Ireneboulevard en Kalverbos, tezamen met bewonersorganisaties en o.a. CBS. Een aantal daarbij als meest urgent aangewezen knelpunten is inmiddels door de gemeente opgepakt. Enkele andere verbetervoorstellen liggen nu ter tafel, waaronder de

beruchte fietsoversteek Binnenwatersloot – Buitenwatersloot. CBS kijkt intensief mee. Helaas lijken echt ingrijpende reparaties van de soms verwarrende inrichting buiten de orde. Wel zit CBS op het vinkentouw o.a. over de (dure!) natuurstenen bestrating, waarover CBS eerder met de gemeente in overleg ging en die nu al, zoals CBS voorspelde, ernstige slijtage met voortdurend gevaarlijke mankementen vertoont. Een dure les!

Versterking Commissie Behoud Stadsschoon gezocht

CBS bestaat op dit moment uit slechts vier leden. Wij blijven op zoek naar versterking. Ideeën voor verbetering van onze werkwijze zien wij zoals altijd graag tegemoet. Wij horen graag van belangstellenden die een rol in het werk van CBS in de komende tijd zouden willen spelen!

Peter Jonquière, voorzitter Commissie Behoud Stadsschoon

Verenigingsnieuws

Uitreiking Scholieren Geschiedenisprijs 2020

Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. Delfia Batavorum wil jongeren graag interesseren in en betrekken bij de Delftse Geschiedenis. Het jaar 2020 zal voor onze jongeren op alle fronten de geschiedenis in gaan als een bijzonder jaar. Geen lessen op school, geen centrale eindexamens, geen grote diploma-uitreikingen met bij behorende feesten. Ook al zijn de omstandigheden dit jaar anders dan anders, toch reikt Delfia Batavorum haar jaarlijkse Scholieren Geschiedenisprijs uit. In samenwerking met de Delftse scholen voor voortgezet onderwijs is de Scholieren Geschiedenisprijs uitgereikt aan de gediplomeerden met het hoogste eindcijfer voor het vak geschiedenis. De winnaars hebben inmiddels hun oorkonde en een exemplaar van de Canon van Delft in ontvangst genomen. Daarnaast ontvangen zij een jaar lidmaatschap van Delfia Batavorum. Bijzonder is te vermelden dat een van de gediplomeerde voor de 2de maal in aanmerking is gekomen voor de Scholieren Geschiedenisprijs. In 2018 als beste HAVO leerling en dit jaar als beste VWO leerling. Deze leerling ontving dit maal het boek Delft 40/45. We wensen alle Delftse gediplomeerden een hele mooi toekomst en geschiedenis toe!

Subsidietoekenningen uit het Delfia Batavorumfonds

Vanuit het Delfia Batavorumfonds kan onze vereniging subsidies toekennen aan initiatieven en projecten die de kennis over Delft vergroten of verspreiden. Bij de laatste bestuursvergadering is besloten een bedrag van € 1.000,- toe te kennen aan de Stichting Zangstudio Delft voor de muziektheaterproductie 'Naundorff, het mysterie van het Kalverbos' en € 1.500,- voor het project 'Delft tussen de regels', 12 audiotours door de geschiedenis van Delft van DftRegelaars.

Nieuwe leden

Het bestuur heet de volgende nieuwe leden van harte welkom:

Dhr. P.Q.J.M. Beuman
Mw. D. Roos
Mw. L.C.M. de Vreede
Dhr. M.P.M. Steijger
Dhr. H. de Lange
Dhr. J.M. Mous

Mw. F.J. de Hoog (winnaar scholierenprijs)
Dhr. M. Samborski (winnaar scholierenprijs)
Dhr. M. van Dien
Dhr. C. Braam
Mw. T. Lansbergen
Mw. L. van der Ent

Paviljoen van Delftsche Nijverheid

Van de Stichting Museum van Marken ontvingen wij het volgende bericht, dat mogelijk ook voor de leden van Delfia Batavorum interessant is.

In de Orangerie van de Botanische Tuin zijn op dit moment 37 panelen te bewonderen die gezamenlijk de basis vormden van een 'Paviljoen van Delftsche Nijverheid'. In dit tentoonstellingspaviljoen werden de producten van de drie fabrieken van Jacques van Marken (Gistfabriek, Calvé en Lijmfabriek) geëxposeerd op Landbouwtentoonstellingen. De eerste keer op een tentoonstelling die op 21 augustus 1900 in Deventer werd geopend. Het Paviljoen is ontworpen door de bekende Haagsche firma G.H. Bauer en Zn. De doeken op de panelen zijn zeer artistiek beschilderd met deels een serie echt Hollandse landschappen en deels met ornamenten en de namen van de 'Delftsche' producten, die als het fabrieksmerk 'Delfia' aan de man werden gebracht.

De tentoonstellingspanelen in de huidige toestand

Het project wordt uitgevoerd uit naam van de Stichting Museum van Marken. Op dit moment worden de schoonmaak- en restauratiemogelijkheden beoordeeld. Een deel van de panelen verkeert in slechte staat, maar de Stichting is uiteraard verheugd dat ze na 120 jaar nog te bewonderen zijn. Op termijn zal er in de Botanische Tuin een tijdelijke expositie met betrekking tot het Paviljoen worden ingericht, mede gericht op de relatie tussen Van Marken en de tuin. Zodra er een definitieve locatie voor het Museum van Marken gevonden is, zal daar een grotere expositie m.b.t. het Paviljoen worden ingericht. Tijdens de openingstijden van de Botanische Tuin kunt u de panelen in de Orangerie aanschouwen. Op vrijdagochtenden is er vanaf 10.00 uur een vrijwilliger van de Stichting Museum van Marken aanwezig om belangstellenden te woord te staan over het bijzondere project.

Delfia Batavorum op Twitter en Facebook

U kunt onze activiteiten en attenderingen ook volgen op:

- Twitter via <https://twitter.com/delfiabatavorum> en op
- Facebook via <https://www.facebook.com/DelfiaBatavorum>.

Steeds meer mensen, ook niet-leden, weten ons daar te vinden.